

En dialogbok om individuelle tjenester i møte med kommunen

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

Med fokus på
menneskerettigheter

NTNU

Institutt for psykisk helse
NAKU – Nasjonalt kompetansemiljø
om utviklingshemming

Individuelle tjenester

En dialogbok om individuelle tjenester
i møte med kommunen

Utarbeidet av

NFU og NAKU

Bakgrunnen for dialogboka

- Hvordan forklare det «kompliserte livet»..., «fortellingen om»..., øve opp vår "stemme" på vegne av våre nærpersoner
- Hvordan blir nærpersonen min forstått
- Hva skal vi snakke «om»
- Det er mange regler, hvordan finne fram
- Hvordan støtte opp under et felles språk for hva gode individuelle tjenester betyr

NFU NAKU

Hvem er boka laget for?

- **Pårørende** - Pårørende har unik kunnskap om sin nærpersion og boka kan være et verktøy som støtter pårørende i samhandling med tjenestene
- **Boka kan også benyttes av ansatte og beslutningstakere i helse- og omsorgstjenester** - Boka kan øke forståelsen og respekten til et bedre samarbeid mellom ansatte og familier.

Hva er hensikten med dialogboka?

Boka tar opp, og gir en kort forklaring på en del begreper for hva gode, individuelt tilpassede og faglig forsvarlige tjenester innebærer – og hvordan dialogen med tjenestene kan bli god for alle parter.

Boka kan benyttes til informasjonsmateriell og refleksjon

Dialogboka tar utgangspunkt i veilederen *Gode helse- og omsorgstjenester*

Den nasjonale veilederen viser hva kommunene skal gjøre for å sikre trygge, forsvarlige og individuelt tilpassede tjenester.

Som pårørende kan du bruke veilederen til å forstå rettigheter, forventninger og hvordan dere sammen kan bidra til gode løsninger i hverdagen.

Veilederen bygger på CRPD.

Hva inneholder dialogboka?

- Hva er individuelle tjenester?
- Organisering for å få til gode individuelle tjenester?
- Hva er din rolle og dine rettigheter som pårørende?
- Hva er vedtak om tjenester?
- Hva er faglig forsvarlighet?
- Hva er kunnskapsbasert praksis?
- Hvordan få til gode dialoger med ansatte i tjenestene?

- Deretter en side per kapittel i Veilederen *Gode- helse og omsorgstjenester*

Oppbygging av kapitlene

- Kort og enkel tekst om hvert tema
- Spørsmål som pårørende kan bruke til egen refleksjon og forberedelse til møte med tjenestene
- Enkel tilgang med lenker og QR-kode til videre lesing

Kapittel 3: Personsentrerte og individuelt tilrettelagte tjenester

Kapittelet omhandler prinsippet om selvbestemmelse, brukermedvirkning og individuelt tilpassede tjenester.

Tjenestene skal utformes sammen med personen selv og nærmeste pårørende, og bidra til en aktiv, meningsfull og deltagende hverdag. Kommunen skal legge til rette for valgfrihet, deltagelse i beslutninger og tiltak. Det understrekes også viktigheten av å vurdere tillitsskapende tiltak dersom en person takker nei til nødvendig hjelp.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Får din nærpersion mulighet til å bruke sin selvbestemmelse?
- Som pårørende har vi ofte mange gode hensikter på vegne av nærpersionen vår. Noen ganger vil nærpersionen din ha andre løsninger i sitt liv enn du kanskje vil, hva tenker du om det? Hvordan kan man ha en dialog om det?
- Får jeg og min nærpersion i nødvendig grad medvirke i planlegging av tjenesten?
- Opplever du at tjenesten er tilrettelagt for din nærpersion? Hvis ikke, hva er feil? Det er viktig å være så konkret som mulig.
- Opplever du at din nærpersion har en aktiv og meningsfylt hverdag? Hvis ikke, hva mangler?

Mer informasjon om kapitlet om Personsentrerte og individuelt tilrettelagte tjenester i Helse- direktoratets veileder.

Kapittel 4: Livsfaser og overganger

I dette kapitlet beskrives hvordan kommunene skal støtte personer med utviklingshemming gjennom hele livsløpet, med særlig vekt på overgangssituasjoner som kan være sårbare. Det gjelder blant annet overgangen fra barnehage til skole, ungdom til voksenlivet, samt flytting til eget hjem og overganger inn i alderdom.

Kommunen skal bidra til gode tjenester i tidlig barndom, sikre planlagte og trygge overganger, tilrettelegge for boligvalg, arbeid eller dagaktivitet og god oppfølging ved aldring og demens.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Hvis nærpersionen din skal gjennom viktige overganger, hva tenker du det er nødvendig å legge vekt på?
- Hva er det viktigste ved overgang til voksenlivet? Hva kan kommunen bistå med? Hva trenger du hjelp til å få klarlagt?
- Hvordan kan kommunen bistå med tilgang til et «eget hjem»? Hva ønsker du på vegne av din nærpersion?
- Hvordan sikre en god alderdom? Hva trenger min nærpersion da, avhengig av helsesituasjon og muligheter?
- Hvordan ivareta nærpersionen ved tap av egne familie-medlemmer og gode venner?

Her finner du mer informasjon om kapitlet om Livsfaser og overganger i Helse- direktoratets veileder.

Hvordan bruke boka?

- Til egenrefleksjon, få noen «bokser å tenke i»
- Bidra til å lage seg gode spørsmål. Hva tenker jeg om situasjonen for nærpersonen min? Hva er det jeg lurer på? Hva vil jeg snakke «om»?
- Hvordan kan jeg sette ord på min opplevelse av situasjonen på en konstruktiv måte
- Hva fungerer bra, hva fungerer ikke så bra
- Hvilke forventninger har jeg, hvordan kan vi snakke om det og hvordan kan vi samarbeide videre
- Et møte man har forberedt seg til går ofte bedre enn når man er uforberedt

Takk for oss!

Kontaktinformasjon:

Mona Olsen meolsen87@gmail.com, tlf: 916 66 702

Linda Barøy linda.baroy@ntnu.no, tlf: 472 44 816

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

Med fokus på
menneskerettigheter

NTNU

Institutt for psykisk helse
**NAKU – Nasjonalt kompetansemiljø
om utviklingshemming**

